Casa mare- o cazarmă...

Presupun că notițele de mai jos nu vor culege aplauze, Dar nu le-am înșirat de dragul grafomaniei, ci din durere pentru soarta de mai departe a republicii în care m-am născut, unde trăiesc și pe care doresc s-o moștenească feciorii-mi: liberă și independentă, după cum am proclamat-o.

...Un an și ceva, cu toate greutățile, obiective, dar și create artificial de dușmanii noștri vădiți și ascunși, este un răstimp în care ești dator cel puțin să întrezărești sclipiri de instaurare a legalității, a bunului simț, a autorității structurilor parlamentare și guvernamentale. De ceva mai mult în condițiile actuale — *nici* vorbă.

Și totuși, omul are nevoie măcar de o rază de speranță, spre a continua să creadă în bine.

E vorba de Transnistria. Noi, cei ce locuim pe malul Nistrului, primii trăim toate evenimentele, care se produc acolo. Ultimul a făcut să ne singereze inimile, de parcă și noi am fost mitraliați în acel rece răsărit al lui 13 decembrie. Cu atît mai mult cu cît aici, la Criuleni, rafalele se auzeau foarte deslușit: Nistrul le amplifică pe toate — și pe cele bune, și pe cele rele.

...Am sosit în acea zi la fața locului cu mult înaintea altor colegi din republică și de peste hotare, a feluritelor comisii, cînd locuitorii satului Lunga încă nu îndrăzneau să iasă afară. Flăcăii, o parte înarmați cu pistoale-automate, alții — cu automate tip Kalașnikov (capturate 2 ore în urmă), încă nu-și reveniseră, încă nu puteau crede în moartea lui Mihai Arnăut și a celorlalți: să vezi aevea cum un criminal își descarcă mitraliera în prietenul tău rănit, fără a-și ascunde ura față de «rumîn». Băieții fumau lacom, le tremurau mîinile, nu aveau, *natural*, chef de vorbă. Și numai comandantul lor, dl Hămuraru, ne-a povestit în linii generale ce s-a întîmplat.

Și totuși, avînd o enormă stimă față de omul, care cu două ore în urmă și-a expus viața unui pericol de moarte, un lucru n-am înțeles din vorbele lui: oare poliția era în drept să acționeze ca niște voluntari, adunați de un dangăt de clopot? «O bună parte din efectivul îmbarcat în cele două autobuze erau stagiari, a ținut să menționeze dl Hămuraru, și încă nu purtau arme». Atunci cum, în asemenea caz, poți expune viața tinerilor unui pericol de moarte? Doar la Dubăsari, unde trebuiau să ajungă autobuzele, nimeni nu-i aștepta cu pîine și sare. Desigur, era greu să presupui că se va trage fără nici o preîntîmpinare. Și, totuși trebuia prevăzută și această variantă, căci ordinul de a ajuta în aspect moral, psihologic colegii de la poliția din Dubăsari trebuia îndeplinit întocmai și fără sînge. Operația, însă, nepregătită s-a soldat cu victime. După aceea nimeni n-a mai căutat să străbată la poliția din Dubăsari, efectivul de acolo continuînd să aștepte ajutor. Deci, victimele au fost zadarnice, ba au tensionat și mai mult situația. Iarăși, a cîta oară, a eșit pe-a lor, pe a separatiștilor.

Pe urmă, totuși, polițiștii și-au revenit un pic și cam cu jumătate de gură au mărturisit, că s-au săturat să vadă cum stînga nu știe ce face dreapta, s-au săturat de comenzi prin telefon, care vin fără a se cunoaște starea reală de lucruri. Așa a fost în noiembrie anul trecut la Dubăsari, cînd, deblocînd podul, întrînd cu atîta risc în oraș, curînd s-au pomenit înconjurați de mulțimea înrăită, neștiind cum să procedeze mai departe — să-și mențină pozițiile sau să se retragă. Acoperindu-se cu scuturile, atunci băieții s-au retras.

Și altceva. Un flăcău și-a mîngîiat casca zicînd: «E din titan, cam grea, dar mi-a salvat viața. Cînd au tras în autobuz, trei gloanțe m-au lovit drept în frunte, dar n-au străbătut casca, mi-au căzut gloanțele pe brațe. Din păcate, greu se găsesc mijloace pentru a ne asigura pe toți cu asemenea căști. Prin urmare, sîntem expuși gloanțelor».

Mă uitam la acești bărbați, unii neînsurați încă, și mă gîndeam: dacă i-am angajat în acest serviciu, ar fi cazul să fie înarmați și echipați mai bine decît adversarul. Căci, deși autoritățile Republicii au adoptat hotărîrea cu privire la dezarmarea detașamentelor paramilitare, ele nu au fost nici dezarmate, nici desființate. Ba chiar, după eșecul asaltului sediului poliției din Dubăsari, «gardiștii» din partea locului, împreună cu cei din Tiraspol etc., s-au întrunit la cantonamente militare la Rîbnița, primind lecții de luptă de la cîțiva foști membri fugari ai detașamentului OMON din Riga.

Fără să vrei, te întrebi: oare nu era mai bine să se fi pus punctele pe «i» încă atunci, în noiembrie trecut? Toți băștinașii dubăsăreni erau atunci siguri, că, odată cu deblocarea podului, la Dubăsari vor fi introduse restricții de circulație, situația se va stabiliza, organizatorii isteriei antiguvernamentale și opoziției armate își vor primi pedeapsa și va triumfa Legea. Nu s-a făcut.

În schimb pe dată alde Finaghin, Porojan, Kozlov ș. a. au devenit «gheroi soprotivlenia», a scăzut disciplina, s-a instaurat o adevărată anarhie. Iar moldovenii și conlocuitorii de alte naționalități, care și-au văzut de treabă și nu s-au dus pe baricade, toți ca unul s-au simțit trădați, lăsați pe mîna liderilor separatiști, care au declanșat un adevărat dezmăț contra lor.

Un alt moment prielnic pentru instaurarea legalității a fost puciul moscovit. Părerea unanimă a separatiștilor dubăsăreni a fost cum nu se poate mai bine exprimată de gazeta lor «Zarea Pridnestrovia», care a doua zi a apărut cu un generic de-o șchioapă: «Nakonet-to sversîlosi!» Peste 3 zile, însă, după victoria lui Elțin, redacția, în mod clandestin, și-a nimicit tirajul următorului număr și s-a observat o liniște mormîntală — toți liderii și liderașii au zbughit-o care încotro, simțind că li s-a terminat praznicul. Atunci, credeau dubăsărenii, în sfîrșit Guvernul va profita de situație, va proclama, sus și tare, supremația Legii. Zilele, însă, treceau, liderii și liderașii, unul după altul, își reveneau din șoc și, însuflețiți de punerea în libertate a lui Smirnov și a altor criminali, au declanșat o nouă campanie de nesupunere. De data aceasta de la bîte și cuțite au trecut la arme automate și grenade. De acum în mod deschis erai, în cel mai bun caz, «trimis» peste Nistru (ba uneori chiar peste Prut), doar pentru că vorbești limba de stat, că nu declari fidelitate noii «republici» (care nici chiar «Pridnestrovscaia» nu poate fi numită, căci «trans» înseamnă «peste», iar «pridnestrovie», ca și «prirîtîșie», «pridneprovie» etc, se descifrează ca «teritoriu situat pe ambele maluri ale Irtîșului, Niprului etc.»; deci și Criulenii, urmînd logica lor, ar fi cazul să jure credință republicii mort-născute).

Și, ca rezultat, am ajuns la ceea ce am ajuns: încălcări flagrante ale legilor, blocarea căilor ferate.

Uneori se creează impresia că cineva le face pe toate intenționat, numai să ni se spună direct în față: «U moldovan butaforskaia nezavisimosti». Și au de multe ori dreptate cei ce dorm și ne văd, ca și pînă acum, tăcuți și ascultători. Dacă în satul Cocieri în plină zi vin vlăjgani din Rîbnița și Tiraspol și cu cuvintele: «A nu, vsem razoitisi!» încep a împrăștia pe la casele lor băștinașii —la ce am ajuns?

A propos, unitatea militară, situată în acest sat pașnic, le-a oferit recent separatiștilor dubăsăreni 12 automate și muniții, trezind indignarea localnicilor. Pe cînd comandantul unității din Dubăsari, calmîcul Mukabenov, le-a interzis subalternilor să aibă orice relații cu separatiștii, aruncîndu-i-se mai ieri în automobil o fițuică cu sentința: «În numele republicii nistrene sînteți condamnat la moarte prin împușcare...».

Dacă la Dubăsari jurnaliștii de la gazeta raională sînt nevoiți să lucreze... în incinta poliției, pe cînd cei de la «Zarea Pridnestrovia» (interzisă, neînregistrată, dar cu o rezervă de hîrtie pentru 5 ani înainte) huzuresc de bine, punîndu-li-se toate la dispoziție — la ce am ajuns!?

Redactorul gazetei raionale Dubăsari, V. Voscoboinic, care, în pofida isteriei antimoldovenești, nu-și trădează principiile, e destul numai să apară în oraș, că pe dată este înconjurat de mercenarii lui Finaghin, îmbrîncit, brutalizat, de fiecare dată i se răsucesc mîinile la spate. De două ori l-au salvat absolut întîmplător lucrătorii poliției, a treia oară — niște băștinași, ce se aflau în preajmă... Ce va fi a patra oară — nu se știe. În timpul evenimentelor din septembrie curent (atacul asupra sediului poliției) colaboratorii redacției își făceau datoria în sediul blocat al poliției, alături de soții și copii. Cît mai rămîne pînă la «varianta Grigoriopol»: năvălirea «cititorilor indignați» în cabinetele redacției, alungarea brutală de la locurile de lucru a colectivului (redactorul, dl Danilov, a fost persoana de încredere a dlui Snegur în campania electorală), «întronarea» la postul de redactor (fără redacție!) a tov. O. Kondorskaia, care să facă gazeta după placul ei (pentru acest «plac» antimoldovenesc ea a și fost concediată ceva mai înainte din colectivul dat). Tipografia din Criuleni, însă, a refuzat să culeagă materialele, expediate încoace de tov. Kondorskaia, ca fiind certate cu legile în vigoare. Mai vreți exemple de sfidare? La Camenca a fost destituit din post redactorul Gh. Beldiman, care n-a dorit să «jure» credință pseudorepublicii. În prezent gazeta de acolo nu se deosebește aproape prin nimic de «Trudovoi Tiraspoli», «Zarea Pridnestrovia» etc., continuînd însă să primească regulat hîrtie de la Bălți. Frumos: presa raională din dreapta Nistrului luptă pentru a supraviețui în condițiile economiei de piață («Opinia» de la Criuleni, de exemplu, a fost avertizată oficial, că din lipsă de hîrtie în 1992 contractul nu poate fi încheiat, doar că redacția își va procura de sine stătător hîrtie, de la bursă...), iar un ziar, ce ține isonul separatiștilor, e asigurat cu hîrtie din fondurile... Republicii Moldova!!!

Nu există nici o poziție, la care în ultimele luni să nu fi cedat in fața separatiștilor. Pînă cînd, se întreabă zilnic transnistrenii-băștinași?

...Îmi amintesc, un prieten din Georgia mă convingea: «Fără sînge, dragul meu, nimeni nu a reușit să-și cucerească libertatea». Acum cîteva săptămîni la Dubăsari din nou s-a vărsat sînge: am devenit oare mai independenți?

Oleg BANARU,
redactorul gazetei raionale «Opinia». Or. Criuleni.

P. S. Cînd scriam aceste rînduri, mi-a telefonat din Dubăsari un fost coleg de clasă (am absolvit împreună unica școală moldovenească de acolo, care în prezent a devenit... ruso-moldovenească, deși mai sînt 6 școli rusești...) și m-a anunțat, că i s-a propus să lase lucrul și să se înroleze în «garda» transnistreană. «Au nevoie urgent de 250 de oameni, vor fi plătiți cum nici nu poți visa: «gardistul» de rînd — 1.800 ruble, ofițerul — 3.000 ruble pe lună. Ce zici?» l-am răspuns să le ceară sfatul celorlalți colegi, care toți ca unul au stat în apărarea sediului poliției locale, asediate toamna aceasta de separatiști. A înțeles... le-a întors apoi pe toate în glumă, însă m-a avertizat: «Ia seama ce scrii acolo în limba ta latină despre noi, căci ești de acum declarat printre gardiști «vragul nostru».

...O altă fostă colegă, specialist calificat, mi s-a plîns că a fost chemată la șef, unde i s-a spus pe șleau: «Semnează că recunoști republica transnistreană și de mîine leafa ți se va majora de 3 ori». Colega le-a trîntit ușa, spunînd că preferă să fie apreciată ca profesionist, dar nu politic...

O. B.